

58 אֵלִיבָא דְרַבִּינָן שֶׁאֵמְרוּ שְׂאִין פּוּדִים בְּכֵלָאִים, הָאֵם רַק בְּכֵלָאִים הוּא
59 דְּלֵא פְרִיקוּנָא, אֲבָל בְּנִדְמָה פְרִיקוּנָא. אִו דְּלָמָא לֹא שְׂנָא, וְאִף בְּנִדְמָה
60 אִין פּוּדִים.
61 הַגְמָרָא מוֹכִיחָה שְׂפוּדִים בְּנִדְמָה: תָּא שְׁמַע, שְׂנִינָא בְּרִייתָא, פְּרָה
62 שְׂלִידָה וְלֵד הַנְרָאָה כְּמִין עֵז, אִין פּוּדִין בּוּ, וִיש לְקֹדֶק, שְׂרַק פְרָה
63 שְׂלִידָה כְּמִין עֵז אִין פּוּדִים, כִּי הוּלֵד נִקְבַע לְפִי אִמּוֹ שְׂהִיא פְרָה, וְאִין
64 פּוּדִין בְּעַגְלָה, הָא רַחֵל שְׂלִידָה מִין עֵז, פּוּדִין. מְנָי – בְּשִׂטָּת מִי שְׂנוּיָה
65 בְּרִייתָא זו, אֵלִיבָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא שֶׁסָּבַר פּוּדִים בְּכֵלָאִים, הִרִי אִי
66 אִפְשָׁר לּוֹמַר כֵּן, דְּהָא בְּכֵלָאִים נְמִי פְרִיקוּנָא, וְכֵל שֶׁכֵּן בְּנִדְמָה, וְלִמָּה
67 הוֹצֵרָה הַבְּרִייתָא לְהַשְׁמִיעֵנוּ דִּין דָּין. אֱלָא לֹא רַבָּנָן הִיא הַסּוּבֵרִים
68 שְׂאִין פּוּדִים בְּכֵלָאִים, וּמוֹכַח שְׁלֹדַעְתָּם פּוּדִים בְּנִדְמָה.

69 דוּחָה הַגְמָרָא: לֹא – אִין לְהוֹכִיחַ מְבִרִיתָא זו שֶׁלְרַבָּנָן פּוּדִים בְּנִדְמָה,
70 כִּי לְעוֹלָם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא, וְזִמָּה שְׁתַּמְהֵנוּ, שְׂאֵם פּוּדִים בְּכֵלָאִים כֵּל
71 שֶׁכֵּן בְּנִדְמָה, יֵש לּוֹמַר שְׂהִיא נֹפֶסָה קָא מְשַׁמַּע לָהּ, דְּפְרָה שְׂלִידָה מִין
72 עֵז אִין פּוּדִין בּוּ, כִּי אִינוּ שְׂה אֵלָא עַגְלָה, שְׂלֵא תִימָא וִיל אֲבִתְרִיהּ
73 דִּירִיהּ – שְׂלֵא תִאמַר הוֹלְכִים אַחַר מְרִאָתָהּ, וְהָאִי עֵז מְעַלְיָא הוּא
74 וְפוּדִים בּוּ, אֱלָא וִיל בְּתַר אִימִיהּ – לָךְ אַחַר אִמּוֹ, וְהָאִי עַגְלָה הוּא, כִּי
75 נוֹלַד מִפְרָהּ, וְלִכֵּן אִין פּוּדִים בּוּ. וְאִין לְלַמּוּד מְבִרִיתָא זו לְגַבִּי פְדִין
76 בְּנִדְמָה לְדַעַת רַבָּנָן.

77 הַגְמָרָא מוֹכִיחָה שְׂאִין פּוּדִים בְּנִדְמָה: תָּא שְׁמַע, דְּתַנִּי רַבָּה פֵּר
78 שְׂמוּאֵל, אִוְהוּא בְּכֵלָאִים שְׂאִין פּוּדִים בּוּ, רַחֵל שְׂלִידָה מִין עֵז וְאִבּוֹ
79 שְׂה – (בְּכַשׁ), וְתַמָּה, שְׂאֵם אִבּוֹ שְׂה וְאִמּוֹ רַחֵל, וְכִי בְּכֵלָאִים הוּא,
80 וְהִרִי מִין אַחַד הֵם, וְנִדְמָה הוּא. אֱלָא כּוֹנֵת הַבְּרִייתָא לּוֹמַר, אִוְהוּ
81 דְּמִי לְכֵלָאִים, דְּשְׂוִינָה רַבָּנָן כִּי בְּכֵלָאִים – שְׂהַחֲשִׁיבּוּהוּ בְּכֵלָאִים, רַחֵל
82 שְׂלִידָה מִין עֵז וְאִבּוֹ שְׂה, שוֹלְדָה נְדָמָה, וְהִשּׁוּוּ אֵת דִּינוֹ לְכֵלָאִים.

83 דְּנָה הַגְמָרָא: לְמָא – לְעַנְיָן מַה הִשּׁוּוּ דִּין נְדָמָה לְכֵלָאִים, אִי לְקַדְשִׁים
84 – אִם לְפוּסְלוֹ לְקַרְבָּן, לְמָה הוֹצֵרָה לְפַסְלוֹ מִשּׁוּם כְּלָאִים, וְהִרִי
85 מְחִיבָא דְּמַמְעָט בְּכֵלָאִים, שְׂפִסּוּל לְקַרְבָּן, מְהֵתָּם מְמַעְט גַּם נְדָמָה
86 שְׂפִסּוּל לְקַרְבָּן, דְּתַנִּי, כְּתוּב לְגַבִּי קַרְבָּן (ויקרא כב כו) 'שׂוֹר אוֹ כֶּשֶׁב'
87 פְּרָט לְכֵלָאִים, 'אוֹ עֵז' פְּרָט לְנִדְמָה, אִי לְכַבּוֹר – וְאִם לְגַבִּי קְדוּשַׁת
88 בְּכוֹרָה, הִרִי 'אֵךְ כְּבוֹר שׂוֹר' אֱמַר רַחֲמֵנָא (במדבר יח יז), וּמִשְׁמַע עַד
89 שְׂהִיא הוּא שׂוֹר וְכַבּוֹרוֹ שׂוֹר, לְמַעַט אֵת הַנְדָמָה, וְלֹא הוֹצֵרָה
90 לְהַשְׁוִיתָא דִּינוֹ לְכֵלָאִים. אֱלָא נִידוּן הַבְּרִייתָא, לְגַבִּי מְעַשֵּׂר בַּהֲמָה הוּא,
91 שְׂכַשְׁם שְׂאִין מְעַשְׂרִים כְּלָאִים כֵּךְ אִין מְעַשְׂרִים נְדָמָה. אִךְ גַּם זֶה לֹא
92 יִתְכּוֹן, כִּי פְטוֹר מְעַשֵּׂר הֵן בְּנִדְמָה וְהֵן בְּכֵלָאִים מְגִזִּירָה שׂוֹה 'תַּחַת
93 תַּחַת' מְקַדְשִׁים נְמִי – (נִלְמַד), שְׂנִאמַר בְּמַעֲשֵׂר בַּהֲמָה (ויקרא כו לב) 'כֹּל
94 אֲשֶׁר יַעֲבֹד תַּחַת הַשֶּׁבֶט', וְנִאמַר בְּקֹדְשִׁים (שם כב כז) 'תַּחַת אִמּוֹ', כִּשְׁם
95 שְׂבַקְדֻשִׁים נְדָמָה וְכֵלָאִים פְּסוּלִים, אִף בְּמַעֲשֵׂר בַּהֲמָה כְּלָאִים וְנִדְמָה
96 אִינָם מְצַרְפִּים לְהַתְעַשֵּׂר. אֱלָא נִידוּן הַבְּרִייתָא הוּא אִם נְדָמָה רָאוּ
97 לְפָדוֹת בּוּ פְטוֹר חֲסוּדָא, וְנִפְשֵׁט הַסֶּפֶק שְׂאִין פּוּדִים בְּנִדְמָה.

98 דוּחָה הַגְמָרָא: לֹא – אִין רֵאִיָּה מְבִרִיתָא זו שְׂאִין פּוּדִים בְּנִדְמָה, כִּי
99 לְעוֹלָם נִידוּן הַבְּרִייתָא הוּא לְגַבִּי מְעַשֵּׂר בַּהֲמָה, וְנִצְרַךְ פְּסוּל זֶה כְּגוֹן
100 שְׂיֵשׁ בּוּ בּוֹלַד מִקְצַת סִימְנִין שְׂבַחָה דוֹמָה לְאִמּוֹ, דְּמָהוּ דְּתִימָא
101 'הַעֲבָרָה הַעֲבָרָה' מְכַבּוֹר נְמִי – נִלְמַד מְעַשֵּׂר בְּגִזִּירָה שׂוֹה מְכַבּוֹר, כִּי
102 לְגַבִּי מְעַשֵּׂר נִאמַר (שם כו לב) 'כֹּל אֲשֶׁר יַעֲבֹד', וְלְגַבִּי כְבוֹר נִאמַר (שמות
103 יג) 'וְהַעֲבָרָה', כִּשְׁם שְׂהַדוּמָה לְאִמּוֹ בְּמִקְצַת סִימְנִים חִיבִי בְּכַבּוֹרָה,
104 כֵּךְ גַּם חִיבִי בְּמַעֲשֵׂר בַּהֲמָה, קָא מְשַׁמַּע לָהּ 'תַּחַת תַּחַת' מְקַדְשִׁים נְמִי
105 – שְׂמַעֲשֵׂר בַּהֲמָה לְמַד בְּגִזִּירָה שׂוֹה 'תַּחַת תַּחַת' מְקַדְשִׁים כְּמוֹבָא
106 לְעִיל, שְׂכַשְׁם שְׂבַקְדֻשִׁים נְדָמָה פְּסוּל, אִף שִׁישׁ בּוּ מִקְצַת סִימְנִים,
107 מִשּׁוּם שְׂנַחֲשַׁב כְּבַעַל מוֹם, כֵּךְ אִינוּ מְצַטְרַף לְהַתְעַשֵּׂר, אִף שִׁישׁ בּוּ
108 מִקְצַת סִימְנִים. נִמְצָא שְׂאִין רֵאִיָּה לְנִידוּן הַגְמָרָא אִם פּוּדִים בְּנִדְמָה.
109 הַגְמָרָא דְּנָה אִם פּוּדִין בְּשִׁה פְּסוּלֵי הַמוֹקְדָשִׁין: אֵיבְעִיָּא לָהּ, מָהוּ
110 לְפָדוֹת בְּשִׁה פְּסוּלֵי הַמוֹקְדָשִׁין, כְּגוֹן שֶׁל קְדֻשִׁים שְׂנַבֵּל בּוּ
111 מוֹם וְנִפְדָּה וַיִּצָּא לְחוּלִין. אִמַּרְתָּ הַגְמָרָא: אֵלִיבָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן
112 לֹא תִיבְעִי לָהּ, שְׂבִינָן דְּאֱמַר שְׂפִטָּר חֲמוּר מוֹתֵר בְּהִנְיָא, חוּלִין
113 הוּא וּפּוּדָה בּוּ, כִּי אִין בְּפִדְיוֹנוֹ מִשּׁוּם אִיסוּר חַל עַל אִיסוּר, כִּי
114 תִיבְעִי לָהּ, אֵלִיבָא דְּרַבִּי יְהוּדָה דְּאֱמַר פְּטוֹר חֲמוּר אִיסוּר בְּהִנְיָא,
115 מָאִי, הָאֵם נִידוּן לְפָדוֹת בְּפִסּוּלֵי הַמוֹקְדָשִׁין אוֹ לֹא, הָאֵם כִּיּוֹן דְּפִטָּר

מַשְׁנָה

1 אין פּוּדִין פְטוֹר חֲמוּר לֹא כְּעַגְלָה וְלֹא בְּתִיבָה אִפִּילוּ טְהוּרָה, לֹא בְּבַהֲמָה
2 שְׂחֻוּטָה, וְאִפִּילוּ לֹא בְּשִׁה שְׂחֻוּט, וְלֹא בְּפִרְיָהּ, כְּגוֹן שְׂנַחֲתוֹ רִגְלִיהּ
3 מְהֵאֲרֻכּוּבָה וְלַמְעַלָּה, וְלֹא בְּכֵלָאִים כְּגוֹן הַנּוֹלַד מִרַחֵל שְׂבֵא עֲלֵיהּ
4 תִישׁ, וְלֹא בְּכּוֹי, שְׂהוּא סֶפֶק חִיהּ סֶפֶק בַּהֲמָה, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְתִיר
5 לְפָדוֹת בְּכֵלָאִים מְפִנִי שְׂחֻוּטָה – שְׂבִין אִבּוֹ הַתִּישׁ וּבִין אִמּוֹ הַרַחֵל
6 הֵם מִין שְׂה. וְאִיסוּר לְפָדוֹת בְּכּוֹי, מְפִנִי שְׂחֻוּטָה סֶפֶק חִיהּ סֶפֶק
7 בַּהֲמָה, וְאִין פּוּדִים בְּחִידָה. נְתַנּוּ אֵת הַפְטוֹר חֲמוּר עֲצֻמוֹ לְבִתָּהּ, אִין
8 הַבְּתוּן רְשָׁאִי לְקִיּוּמוֹ – לְהַשְׁהוּתוֹ אֲצֻלוֹ, עַד שִׁפְרִישׁ שְׂה תַחְתּוּיוֹ.

גְּמָרָא

11 מְבַרְרַת הַגְמָרָא: מְתַנִּיתִין מְנָי, כֵּן כֵּן כֵּן הִיא, דְּתַנִּי, כֵּן כֵּן כֵּן
12 אִוְמַר, נִאמַר כָּאֵן בְּפִדְיוֹן פְטוֹר חֲמוּר (שמות יג ה) 'שְׂה', וְנִאמַר לְהִלְךְ
13 לְגַבִּי קַרְבָּן פְּסוּל (שמות יב ה) 'שְׂה', מָה לְהִלְךְ לְגַבִּי קַרְבָּן פְּסוּל. פְּרָט לְכֵל
14 הַשְּׂמוֹת הִלְלוּ שְׂהוֹחֲרוּ בְּמַשְׁנָה שְׂאִין מְבִיאִים מִדָּם קַרְבָּן פְּסוּל, כִּי
15 אִינוּ בֹא אֵלָא מְבַכְשִׁים אוֹ עוֹזִים, וְלֹא מְעַגְלָה וְחִידָה וְכֵלָאִים, וְלֹא כְּבַשׁ
16 שְׂחֻוּט, אִף כָּאֵן לְגַבִּי פְטוֹר חֲמוּר, פְּרָט לְכֵל הַשְּׂמוֹת הִלְלוּ.

17 שְׂוֹאלַת הַגְמָרָא: אִי מָה לְהִלְךְ לְגַבִּי קַרְבָּן פְּסוּל, אִין מְבִיאָה אֵלָא שְׂה
18 וְכֵר תְּמִים וְכֵן שְׂנָה, אִף כָּאֵן בְּפִטָּר חֲמוּר נִאמַר שְׂלֵא יִפְדָּה אֵלָא
19 וְכֵר תְּמִים וְכֵן שְׂנָה. מְשִׁיבָה הַגְמָרָא: תְּלַמּוּד לּוֹמַר (שמות יג יג, שם לז
20 ה) 'תַּפְּדָה' 'תַּפְּדָה', וְכִיּוֹן שְׂכַפַּל הַכְּתוּב דִּין זֶה, רִיבָּה לְפָדוֹת כְּכֹל שְׂה,
21 אִפִּילוּ אִם אִינוּ זָכַר תְּמִים בּוּ שְׂנָה.

22 מְקַשָּׁה הַגְמָרָא: אִי 'תַּפְּדָה תַּפְּדָה' רִיבָּה, נִלְמַד שְׂאִפִּילוּ בְּכֵל הִנִּי
23 נְמִי, כְּגוֹן עַגְלָה חִידָה כְּלָאִים וְשְׂחֻוּטָה נִיתוּן לְפָדוֹת. מְתַרְצַת הַגְמָרָא: אִם
24 כֵּן, הַגְזִירָה שׂוֹה 'שְׂה' 'שְׂה' שְׂלַמְדוֹ לְפִטָּר חֲמוּר מִפְּסוּל, מָאִי אֲהִנִּי
25 לִיהּ – מָה הוֹעִילָהּ, וְהִרִי כֹל מָה שְׂמִיעֵטָה, חוּר וְהַתְרַבָּה מִתַּפְּדָה
26 תַּפְּדָה, אֵלָא אִין לְרַבּוּת מִתַּפְּדָה תַּפְּדָה פְדִין בְּעַגְלָה חִידָה כְּלָאִים
27 וְשְׂחֻוּט, כִּיּוֹן שְׂאִינָם בְּכֵלל 'שְׂה', כִּי אִם בְּעַל מוֹם נִקְבָּה וּבֵן שְׂתֵי שְׂנִים,
28 שְׂנַחֲשַׁבִּים 'שְׂה'.

29 הַגְמָרָא דְּנָה בְּפִדְיוֹן שְׂה בֵּן פְּקוּעָה: אֵיבְעִיָּא לָהּ, מָהוּ לְפָדוֹת פְטוֹר
30 חֲמוּר כָּאֵן פְּקוּעָה – בּוֹלַד חִי שְׂנַמְצָא בְּמַעֲיָה בַּהֲמָה שְׂחֻוּטָה. אִוּמַרְתָּ
31 הַגְמָרָא: אֵלִיבָא דְּרַבִּי מָאִיר לֹא תִיבְעִי לָהּ, דְּכִיּוֹן דְּאֱמַר רַבִּי מָאִיר
32 כֵּן פְּקוּעָה טְעוֹן שְׂחֻוּטָה, שְׂה מְעַלְיָא הוּא וּפּוּדִין בּוּ. אֱלָא כִּי תִיבְעִי
33 לָהּ, אֵלִיבָא דְּרַבָּנָן דְּאֱמַרִי בֵּן פְּקוּעָה אִינוּ טְעוֹן שְׂחֻוּטָה, כִּי שְׂחֻוּטָה
34 אִמּוֹ מְשַׁתְּרָתוֹ, הָאֵם מִשּׁוּם כֵּן, כְּבִישְׂרָא בְּדִיקוּלָא דְּמִי – הוּא נַחֲשַׁב
35 כְּבִשֵׁר בְּקִדְרָה, וְאִין פּוּדִין בּוּ, כִּי אִין פּוּדִין בְּשְׂחֻוּט, אוֹ דְּלָמָא כִּיּוֹן
36 דְּהִשְׁתָּא מִיָּהָר רְהִיט וְאִוּל – כִּיּוֹן שְׂכַעַת הוּא רִץ וְהוֹלֵךְ, 'שְׂה'
37 קְרִינָא בִּיהּ, וּפּוּדִין בּוּ.

38 הַגְמָרָא מְבִיאָה שְׂנַחֲלֻקוֹ בּוֹה אִמּוּרָאִים: מִדּוּמְרָא אֱמַר, אִין פּוּדִין
39 בְּבֵן פְּקוּעָה. וְכֵר אִשִּׁי אֱמַר, פּוּדִין. אֱמַר לִיהּ רַב אִשִּׁי לְמַד וּדְמָרָא,
40 מָאִי דְּעִיתִיד – מָה הִטְעַם שְׂאִמַּרְתָּ שְׂאִין פּוּדִים בְּבֵן פְּקוּעָה, דְּהִלְפַת
41 מְפַסְחָ – אִם מִשּׁוּם שְׂלַמְדוֹת מְגִזִּירָה שׂוֹה 'שְׂה' מְקַרְבָּן פְּסוּל שְׂאִין
42 מְבִיאִים אוֹתוֹ מִבֵּן פְּקוּעָה, אִי מָה תִיבְעִי לָהּ, קַרְבָּן פְּסוּל אִינוּ אֵלָא וְכֵר
43 תְּמִים וְכֵן שְׂנָה, אִף כָּאֵן בְּפִדְיוֹת פְטוֹר חֲמוּר, לֹא יִהְיֶה אֵלָא וְכֵר
44 תְּמִים וְכֵן שְׂנָה. מְתַרְצַת הַגְמָרָא: בְּפִטָּר חֲמוּר כְּכֹל הַכְּתוּב 'תַּפְּדָה
45 תַּפְּדָה', וּבְכֵר רִיבָּה בּוּ פְדִין גַּם בְּשִׁה שְׂאִינוּ זָכַר תְּמִים וּבֵן שְׂנָה. שְׂבַה
46 הַגְמָרָא וּמְקַשָּׁה: אִי לְמַדַּת מִתַּפְּדָה תַּפְּדָה רִיבָּה, תְּלַמּוּד מְכֵךְ
47 שְׂאִפִּילוּ כֵּן פְּקוּעָה נְמִי – שְׂנִיתוּן לְפָדוֹת גַּם בְּבֵן פְּקוּעָה. מְתַרְצַת
48 הַגְמָרָא: אִם כֵּן, גִּזִּירָה שׂוֹה 'שְׂה' 'שְׂה' מָאִי אֲהִנִּי לִיהּ – מָה הוֹעִיל,
49 וְהִרִי כֹל מָה שְׂמִיעֵט, חוּר וְהַתְרַבָּה מִתַּפְּדָה תַּפְּדָה, אֵלָא מִתַּפְּדָה
50 תַּפְּדָה מְרַבִּים רַק בְּעַל מוֹם וְנִקְבָּה וּבֵן שְׂתֵי שְׂנִים שְׂרִיאִים לְפִדְיוֹן
51 פְטוֹר חֲמוּר, כִּי הֵם נַחֲשַׁבִּים 'שְׂה'.

52 הַגְמָרָא דְּנָה אִם פּוּדִין בְּנִדְמָה: אֵיבְעִיָּא לָהּ, מָהוּ לְפָדוֹת פְטוֹר חֲמוּר
53 בְּנִדְמָה – בְּמִין הַדְּרוּמָה לְמִין אַחַר, כְּגוֹן רַחֵל שְׂלִידָה וְלֵד הַדְּרוּמָה לְעוֹ.
54 אִוּמַרְתָּ הַגְמָרָא: אֵלִיבָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּמַשְׁתַּנִּינוּ, לֹא תִיבְעִי לָהּ,
55 דְּהִשְׁתָּא בְּכֵלָאִים פְּרִיקוּנָא – אַחַר שְׂאִמַר שְׂאִפִּילוּ בְּכֵלָאִים פּוּדִים, אִף
56 שְׂנוּצַר מְשִׁנֵי מִינִים, בְּנִדְמָה מִיבְעִיָּא – וְכִי נִצְרַךְ לּוֹמַר שְׂפוּדִים
57 בְּנִדְמָה, שְׂכֵל חֲסֻרוֹנוֹ הוּא רַק מִשּׁוּם שְׂדוּמָה לְמִין אַחַר. כִּי תִיבְעִי לָהּ,

המשך ביאור למס' בכורות ליום שבת קודש עמ' א

1 חמור אסור בהנאה, אין איסור של פטר חמור חל על איסור
2 פסולי המוקדשין, שהרי גם אחר שנפדו יש בהם קדושה, ואסורים
3 בגיזה ועבודה, או דלמא בין דלא תפיש פדיונו - כיון שלא
4 נתפסת קדושה בשה, ואינו אסור בהנאה, אפקועי איסורא
5 בעלמא הוא - אין הפדיון אלא הפקעת איסור הפטר חמור, ואין
6 לדון בו משום איסור חל על איסור, ויחול הפדיון על שה פסולי
7 המוקדשין.

8 פושטת הגמרא את הספק: אמר רב מרי פריה דרב בהנא, מי זומר
9 מאי דבתיב בהו - וכי דבר קטן הוא מה שנאמר בפסולי המוקדשין
10 (דברים יב טו) 'רק בכל את נפשך וגו' באבי וכליל, מה אבי ואיל אין
11 פודין בהם פטר חמור, כי הם חיה ואינם בכלל 'שה', אף בפסולי
12 המוקדשין אין פודין.
13 מוסיפה הגמרא: השתא דאתית להכי - עתה שהגענו ללימוד זה
14 שאין פודים בפסולי המוקדשין, כי נחשבים כצבי ואיל,

מילי – דברים אלו אינם אלא היבא דמחוק לן דמיקרי – רק בכון
 שמוחק לחשוד, אבל בפתמא – כהן סתם שאינו חשוד, לא, ויכול
 הישראל לתת לו פטר חמור גם אם לא יפדהו בפניו, קא משמע לן
 רבה בר אבוח, דמורה בה היתרא – שגם כהן שאינו חשוד מורה
 היתר להשתמש בפטר חמור בלא פדיון, כיון שהפדיון שלו, ולכן לא
 יתן פטר חמור לכל כהן, אלא אם פודהו בפניו.

משנה

דין שיה או פטר חמור שמתו קודם שנתן את השה לכהן: המפריש
 שיה לפדיון פטר חמור, וקודם שנתנו לכהן את השה, רבי אליעזר
 אומר, הבעלים חייבין באחריותו, וצריכים לתת שיה אחר לכהן, כי
 פדיון פטר חמור הוא בהמשך סלעים של פדיון הבן, שאם הפרישם
 ואבדו, נתן אחרים תחתם. והכמים אומרים, אין חייבין באחריותו,
 כי פדיון פטר חמור הוא בפדיון מעשר שני, שאם אבדו המעות
 שפרדו בהם פירות מעשר שני, אינו מפריש אחרים תחתיהן. העיר רבי
 יהושע ורבי זדוק על פדיון פטר חמור שמת קודם שבא ליד כהן,
 שאין כאן לכהן כלום, וכדעת חכמים.
 מת פטר חמור לאחר שפדאו בשה, וקודם שנתנו לכהן, רבי אליעזר
 אומר, החמור יקבר, ומותר בהנאתו של מלה, כי לדעתו כל זמן
 שלא בא השה לכהן לא חל הפדיון, והחמור אסור בהנאה, והשה
 אינו של הכהן. והכמים אומרים, הפטר חמור אינו צריך להקבר,
 ומלה שפרדה בו, לכהן, שלדעתם ההפרשה לבדה מפקעת האיסור
 מהחמור ומזכה את הכהן בשה.

גמרא

הגמרא מבררת טעמו של רבי אליעזר: אמר רב יוסף, מאי טעמיה
 דרבי אליעזר שסובר שהבעלים חייבים באחריות פדיון פטר חמור,
 דכתיב (במדבר יח טו) 'אף פדה תפדה וגו' את בכור האדם ואת בכור
 בהמה הטמאה, הקיש הכתוב בכור בהמה טמאה לבכור אדם, מה
 בכור אדם, האב חייב באחריותו של הפדיון עד שיבא לכהן, אף
 פדיון בכור בהמה טמאה בעל החמור חייב באחריותו.
 אמר ליה אבאי רב יוסף, אי – האם כמו כן נקיש ונאמר, מה בכור
 אדם מותר בהנאה קודם שנפדה, אף בכור בהמה טמאה מותר
 בהנאה קודם שנפדה. וכי תימא הכי נמי, וסבר רבי אליעזר כרבי
 שמעון שפטר חמור מותר בהנאה, והתנן בספרא, מת פטר חמור,
 רבי אליעזר אומר יקבר, ויש לדון, מאי – מפני מה יקבר, לאו
 מפני האסור בהנאה, ובהכרח שסובר שפטר חמור אסור בהנאה,
 ואם כן קשה מה שונה חיוב אחריות, שלגביהם מיקש בכור בהמה
 טמאה לבכור אדם, מאיסור הנאה שאינו מוקש.
 מותרת הגמרא: לא, 'קבר' אומר רבי אליעזר אינו משום שאסור
 בהנאה, אלא 'יקבר' בבכור אדם, כי גם לגבי חובת קבורה הוקש
 בכור בהמה טמאה לבכור אדם, ובכור אדם שמת נקבר. מקשה
 הגמרא: אלא – וכי רק אדם בכור שמת הוא דבעי קבורה, ואילו
 אדם פשוט שמת לא בעי קבורה, וזה אינו, שהרי אין חילוק בזה בין
 בכור לפשוט. ועוד קשה, שהרי מוכח מברייתא שרבי אליעזר אסור
 פטר חמור בהנאה, דתניא, מורה רבי אליעזר בישראל שיש לו
 ספק פטר חמור בתוך ביתו, שמפריש מלה עליו, והוא שלו – של
 בעליו, ומוזה שהצריך להפריש שיה על ספק, מוכח שסובר שאסור
 בהנאה.
 מותרת הגמרא: אלא אמר רבא, רבי אליעזר אסור פטר חמור
 בהנאה, ולכן יקבר, ולא קשה מדוע אינו מוקשו לבכור אדם להיתרו
 בהנאה, כי אמר רבא 'אף פדה תפדה, ו'אך' משמעו למעט ולומר,
 לפדיונה הקשיתיו – בכור בהמה טמאה הוקש לבכור אדם רק לענין
 שיתחייב באחריות פדיונו, כפדיון הבן, ולא לדבר אחר – אבל אינו
 מלמד שפטר חמור מותר בהנאה כבכור אדם.
 הגמרא דנה מתי צריך לפדות פטר חמור: תנן התם בברייתא,
 הערבין נקבעים לפי ערך הנערך בשעתו, ואם המתין עד שגדל

לרבי שמעון נמי, אף שסבר שפטר חמור מותר בהנאה, לא יפדה
 בפסולי המוקדשין, כי 'צבי ואיל' פתיב בהו, והם כחיה שאין פודים
 בה.
 הגמרא דנה אם פודין בבהמת שביעית: איבעיא להו, מהו לפדות
 פטר חמור בבהמת שביעית – בשה שנקנה בפירות שביעית. אומרת
 הגמרא: פטר חמור שהוא חייב בפדיון ודאי, לא תיבעי לך, אם
 אפשר לפדותו בבהמת שביעית, כי לגבי שביעית לאכילה אמר
 רחמנא, שנאמר (ויקרא כה ה) 'יהיתה שבת הארץ לכם לאכלה', ומשמע
 שפירות שביעית ניתנו לאכילה ולא לסחורה, ולכן אסור לפדות
 בהם פטר חמור ודאי, כי בפדיונו הוא קונה חמור שאינו ראוי
 לאכילה. כי תיבעי לך, ספק פטר חמור, כגון שילדה אמו זכר ונקבה
 ולא ידוע מי נולד ראשון, ושנינו (לעיל ט) שמפריש טלה ומניחו אצלו.
 מוסיפה הגמרא: ואליבא דרבי שמעון לא תיבעי לך, דלית ליה
 ספק – כי לדבריו פטר חמור אינו אסור בהנאה ואינו חייב לפדותו
 מספק כמבואר לעיל (ט). כי תיבעי לך, אליבא דרבי יהודה הסובר
 שאסור בהנאה, ולכך גם ספק חייב פדיון, מאי, האם בין דמפריש
 מלה והוא לעצמו, כי מספק אינו נותנו לכהן, לאכילה קרינא ביה,
 או דילמא, בין דכמה דלא מפקע איסוריה לא מישתרי – כיון
 שכל עוד שלא הפקיע את האיסור ההנאה מהחמור הוא אסור
 בהנאה, הפדיון בשה בסחורה דמי, כי קונה בו היתר הנאה בחמור,
 ואסור לפדות בו.
 הגמרא מביאה ראיה: תא שמע, דאמר רב חסדא, בהמת שביעית
 אין פודין בה את הנדאי – פטר חמור ודאי, אבל פודין בה את
 הספק – חמור שהוא ספק בכור. ואמר רב חסדא, בהמת שביעית,
 פטורה מן הכבורה, ותיבת פמתנות כהונה, שצריך לתת לכהן
 זרוע לחיים וקובה. מבארת הגמרא טעם דינים אלו: פטורה מן
 הכבורה, כי 'לאכלה' אמר רחמנא ולא לשריפה, ואימורי בכור
 נקטרים במזבח. ותיבת פמתנות, כיון ד'לאכלה' קרינא בה –
 שמתקיים בהם 'לאכלה'.
 הגמרא מקשה מחיוב חלה על פטור בכורה: מיתיבי, שנינו במשנה
 (שביעית פ"ט מ"ט), האוכל מעיסת שביעית – מעיסה שנעשית מתבואה
 שגדלה בשנה השביעית, עד שלא – קודם שהורקה חלתה, חייב
 מיתה, כדן אוכל מעיסה שלא הורמה חלתה. ואמאי – ולרב חסדא
 קשה למה חייבת בחלה, בין דאילו מפתמיא – אילו תטמא החלה,
 בת שריפה היא, אם כן יש לפטורה מחלה, כי 'לאכלה' – (לשביעית)
 אמר רחמנא ולא לשריפה. מתרצת הגמרא: שאני הקא – שונה
 הדבר בעיסת שביעית, שאף שיכולה לבא לידי שריפה חייבת בחלה,
 דכתיב בה (במדבר טו כא) 'לדורותיכם', ללמד שבכל זמן יש חיוב
 להפריש חלה, ואפילו בשביעית. תניא נמי הכי, מנין לאוכל
 מעיסת שביעית עד שלא הורמה חלתה שחייב מיתה, שנאמר
 'לדורותיכם'.
 הגמרא מבררת למה אין לומדים מחלה לבכורה. שואלת הגמרא:
 ולגמר מינה – נלמד מחיוב חלה בשביעית, לחייב בהמת שביעית
 בבכורה. משיבה הגמרא: התם בחלה, עיקר החלה עומדת לאכילה,
 ורק אם נטמאה חייבת שריפה, ואין זו סיבה לפטורה מחלה. אולם
 הקא לגבי בכורה, עיקר דינו הוא לשריפה, שעומד להקרבה על
 המזבח, ולכן אינו בכלל 'לאכלה'.
 שנינו במשנה: נתנו לכהן בו' אין הכהן רשאי לקיימו עד שיפריש
 שיה תחתיו.
 הגמרא מביאה ממשנתנו סיוע להלכה ששנינו בברייתא. אומרת
 הגמרא: תנינא להא דתנו רבנן – שנינו במשנה כדברי הברייתא,
 ישראל שהיה לו פטר חמור בתוך ביתו, ואמר לו הכהן תנהו לי
 ואני אפדהו, הרי זה לא יתנו לו, אלא אם כן פדאו הכהן בפניו
 של הישראלי.
 אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוח, ואת אומרת – מדברי הברייתא
 'אלא אם פדאו בפניו' למדנו, נחשדו הפתנים על פטרי חמורים
 לעבוד בהם ללא פדיון. שואלת הגמרא: פשיטא שמכאן שמענו
 זאת, ומה הוסיף רבה בר אבוח. משיבה הגמרא: מהו דתימא, הני

המשך ביאור למסכת בכורות ליום שבת קודש עמ' ב

14 כוונת הברייתא הראשונה לומר, שאם פדאו מיד, הרי הוא
15 פדוי.
16 מקשה הגמרא: מכלל, שרק פדיון פטר חמור חל בלידתו, אבל פדיון
17 דבגנו, אם פדאו בתוך שלשים אינו פדוי, שהרי הברייתא הראשונה
18 חילקה בין פדיון הבן לפטר חמור, ובין שכוונת הברייתא היא על
19 חלות הפדיון, מוכח מזה שרק פדיון פטר חמור קודם שלשים חל, ולא
20 פדיון בכור אדם. והאיתמר, הפודה את בגנו בתוך שלשים יום, רב
21 אמר בגנו פדוי. מתרצת הגמרא: לאו איתמר עלה – וכי לא נאמר
22 על זה, אמר רבא, דבולג עלקא (רב ושמואל) מסכימים שאם אמר
23 שיחול פדיונו מעבדיו אין בגנו פדוי, כי עדיין אין הבן חייב בפדיון.
24 ומחלוקתם היא באופן שאמר שהפדיון יחול לאחר שלשים יום,
25 ונתעכלו המעות מיד, שבזה אמר רב בנו פדוי. ודברי הברייתא שאין
26 בנו פדוי מדובר כשאמר מעבדיו.

1 הנערך ונשתנה ערכו, אין המעריך משלם אלא כפי ערכו שהיה בעת
2 שהעריכו. ופדיון הבן חייב לתנו לכהן אחר שלשים יום ללידת בנו,
3 פדיון פטר חמור נותנו לכהן לאתרו – מיד עם לידתו.
4 מקשה הגמרא: וכי פדיון פטר חמור ניתן לאתרו, ורמינהי
5 – וקשה על כך מברייתא ששינו בה, אין בערבין ופדיון הבן
6 ובגזירות ובפטר חמור פחות משלשים יום, דהיינו שאין
7 להעריך קטן שאינו בן חודש, וכן בכור אדם ופטר חמור אין
8 נפדים קודם שלשים יום מלידתם. וכן אין נזירות פחותה משלשים
9 יום, ומוסיפין עד עולם – ניתן להעריך אדם בכל גיל, וניתן
10 לקבל נזירות לכמה זמן שירצה, ואם המתין מלפדות בנו או פטר
11 חמורו לאחר שלשים, פודם ואין צריך ליתן יותר. הרי שאין
12 פודים פטר חמור קודם שמלאו לו שלשים יום, ושלא כהברייתא
13 לעיל שנפדה מיד עם לידתו. מתרצת הגמרא: אמר רב נחמן,